Lepedőszél

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	16126
Készítés ideje:	17. SZÁZAD KÖZEPE
Készítés helye:	Erdély
Anyag:	ezüstszínű fémfonal; selyemfonal; vászon
Technika:	kétoldalas laposöltés; selyemmel lefogott fémfonalas hímzés
Méretek:	hosszúság: 180 cm szélesség: 44 cm

A magyar úrihímzések egyik legszebb, rajzában és hímzéstechnikájában egyik legkiválóbb darabja. tervezője és készítője egyaránt hivatásos mester lehetett.

A díszítmény a nyugat-európai folyómmtákkal ellentétben - török hatásra - egy motívum sorozatos ismétléséből alakul. A török eredetű, egy irányba hajló virágágak a magyar hímzéseknek is kedvelt motívumai. Egyik változatuk: az ág majdnem félkört alkot, s az így keletkezett terbe ugyanabból a tőből egy nagy virág hajlik be. Palotay Gertrud ezt a török falicsempéken és edényeken is gyakori mintát feltételesen perzsa eredetűnek tartja. A lepedőszélen az ágat hatalmas, fogazott szélű levél helyettesíti. A minta rajza, a hangsúlyosabb elemek különböző öltésnemekkel való kiemelése a magyar hímzésekre jellemző.

A lepedőszél az 1880-as években gr. Karacsay Klementina tulajdonában volt Kolozsvárott, ő küldte bemutatásra az 1881-es Nőiparkiállításra. További sorsa nem ismert, de valószínűleg még a grófnőéletében, vagy annak 1916-ban bekövetkezett halála után, eladásra került.

Három hasonló darabot ismerünk: a Magyar Nemzeti Múzeumban, az egykori Wolfner-gyűjteményből (V. Ember M.: *Úrihímzés*. Bp., 1981. Nr. 185., 106. kép), a kassai Vychodoslovenské múzeumban, a márkusfalvi Máriássy család tulajdonából (Toranova, E.: *Vysivky minulych storocí*. Bratislava, 1984. 149. p., 40. kép), a harmadikat Palotay Gertrud említi, ezt Huszka József a csíksomlyói zárda hímzései között rajzolta le.

Irodalom

- Szerk.: Udvarhelyi Erzsébet, Nagy Károly: *Fejedelemasszonyok és a vallásszabadság Erdélyben*. Boldog Gizella Főegyházmegyei Gyűjtemény, Veszprém, 2016. - Nr. 171.
- László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászonalapú úrihímzések*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2001. - Nr. 160.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 102.
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 398.
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - 48. színes kép
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 173.
- Szerk.: Végh Gyula: *Erdély régi művészeti emlékeinek kiállítása az Iparművészeti Múzeumban*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1931. - Nr. 493.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum
dots.hu PDF generator